

Eesti julgeolek vaba maailma piiril

MARKO MIHKELSON
Riigikogu väliskomisjoni
esimees, Isamaa ja Res Publica
Liit

Eesti geograafiline asend ja väiksus on korraga nii meie suur võimalus kui ka paratamatu väljakutse. Eesti on Euroopa ja kogu läänemaailma väikseim riik, kes on suutnud poliitilis-geograafilisest sundolukorrast hoolimata ellu jääda ja edukaks saada.

Eesti asupaik geograafilisel ja poliitilisel maailmakaardil on meie praeguse eduloo üks olulisi aluseid. Nii see, et meil on suurepärased eeskujud Põhjamaade näol, kui ka see, et Venemaa ei lase meid oma arengus kunagi mugavustsooni jääda.

Sageli vaadatakse Eesti asukohta ainult Venemaa naabruse silmas pidades. See on mõistagi olnud läbi ajaloo meie olemise kriitilisim küsimus. Venemaast tuleb alljärgnevalt pikemalt juttu, kuid alustaksin ikkagi Eesti eduloo põhiteguriga – meie kuulumisega läänemaailma ja eeskätt Põhjale ruumi.

Kõige mõjusamalt on tänapäeval Eesti asukoha läänemaailma koosseisus määratlenud USA politoloog Samuel P. Huntington oma kuulsas tsivilisatsioonide kokkupõrke teoorias pea veerand sajandit tagasi. Hiljem kinnitus Eesti positsioon mõistagi ühinemisega Euroopa Liidu ja NATOga.

Huntingtoni poolt Narva jõele tõmmatud mõtteline eraldusjoon märgib tõepoolest kahe tsivilisatsiooni, Lääne ja Ida (Vene õigeusu) kokkupuuteala. Viimase olemasolu kirjeldas põhjalikult oma fundamentaalses uurimuses läinud sajandi esimesel poolel Briti ajaloolane ja filosoof Arnold Toynbee.

*Eesti ajalugu
tõendab veenvalt,
et kahe tsivilisatsiooni
piiriala on
kõrgendatud
julgeolekuhuga.*

Eesti ajalugu on veenvaks tõenduseks, et kahe erineva tsivilisatsiooni piiriala on kõrgendatud julgeolekuhuga. Meie julgeolek ei sõltu üksnes ja ainult Eesti iseseisvast poliitilisest tahtest, vaid on vahetult seotud tervikuna tsivilisatsioonide, Lääne ja Ida suhetega. Mida kriitilisem on suurte suhete seis, seda kõrgem on ohutegur ka meile.

Kõigi katsumuste kiuste ei ole eestlased kunagi alla andnud ega oma identiteeti ära põlanud. Sügaval okupatsiooniajal 1976. aastal ilmunud „Hõbevalges” kirjutas Lennart Meri eestlaste kohta: „Maailmas on vähe rahvaid, kes nii pikka aega on olnud paiksed, ühele asualale truud. Tunneme nimepidi oma allikasilmi ja suuremaid puid, jõekäärusid ja moreeninõlvu, mida nõudlikult mägedeks

nimetame, ja igaühe juurde on meil mõni pärimus. Maa kõneleb meiega meie keeles, kuid muidugi ei ole see metsade ega vete hää, mida kuuleme, vaid kümnete põlvkondade sosin, nende tööde ja rõõmude, vaevade ja heitluste, tõdede ja vastutõdede kauge kaja.”

***Kunagi varem pole
selle maa põliselanikel
olnud nii vaba ja
võimalusterohket
aega kui praegu.***

See põlvkondade sosin ning rõõmude ja vaevade kauge kaja õpetab meile lihtsa tõdemuse – ükskõik kui keeruline ka ei oleks meie tänapäev, me saame hakkama. Tegelikult pole kunagi varem olnud selle maa põliselanikele nii vaba ja võimalusterohket aega kui praegu. See on väärtus, mida meil tuleb hoida ja kaitsta. Ja selleks on meil palju häid sõpru ja liitlasi. Ka siinsamas, meie naabrite näol.

EESTI KOHT ON PÕHJALA RUUMIS.

Eesti on Põhja-Euroopa riik ning me kuulume Põhjala ruumi. Kuigi me ise kipume aeg-ajalt jätkuvalt rääkima endist kui idaeurooplastest või kui siirderiigist, siis nüüd on aeg sellele kindlalt joon alla tõmmata. Eesti on demokraatlik riik ning juba aastaid paljude näitajate poolest õnnestunud kui mõned Euroopa palju vanemad demokraatiad. Meil pole midagi häbeneda, sest nii mitmeski valdkonnas (näiteks küberjulgeolekus) oleme teenäitajad.

Tänu Eesti lähinaabritele põhjas ja läänes oli võimalik meie kiire jaluletõus 1990ndate algul. Reaalne majanduslik tugi ja eduka vaba ühiskonna eeskuju tõmbasid Eesti kiirelt käima. Rootsi ja Soome on püsinud kogu selle veerandsajandi meie suurimate kaubanduspartnerite ja investeerimisallikatena.

Samal ajal toimunud poliitilise kaardi muutumine Põhjala-Balti regioonis on olnud ajalooliste mõõtmetega. Mida aeg edasi, seda vähemaks on jäänud lahutavaid piire ja läbisaamist piiravaid tõkendeid. Me oleme üha rohkem lähenemas Põhjala Beneluxile, nagu kirjeldab meie tuleviku kuulumisruumi Eesti president Kersti Kaljulaid.

Tõepoolest, mõelgem kasvõi korra tagasi, milline oli poliitiline kaart Põhja-Euroopas 1991. aasta lõpul. Nõukogude impeerium oli just lagunenu. Eesti ja teised Balti riigid olid taastanud oma iseseisvuse, kuid jäid ikka veel näiliselt valgusaastate kaugusele lääneriikidest. Näiteks viisavabadus Soome ja Rootsi tuleriiki tuli ju alles 1997. aastal.

Samas olid Soome ja Rootsi ise 1990ndate algul kahe maailma ja ajastu vahel. 1995. aastal murdis nende neutraalsuse tulemüüri tandemühinemine Euroopa Liiduga. Sellest hetkest sisenesid mõlemad Euroopa uuele poliitilisele kaardile, suunates ühtlasi Põhjala pöörduvatule lõimumiskursile. Euroopa Liidu, NATO ja ka eurotsooni laienemine Balti riikidesse ning Põhjala ja Balti riikide koostöö on loonud erakordse võimaluse maailma ühe edumeelsema piirkonna vastastikku kasutoovaks integratsiooniks.

Kuigi NB8 (Põhjala-Balti) riikide elanike koguarv on oma 32,5 miljoniga väiksem kui näiteks Läänemere lõunakaldal asuval Poolal, on jällegi väikeriikide majanduste koguväärtus viiendiku võrra suurem kui Venemaal. Rääkimata sellest, et ilmselt pole olemas ühtegi maailma riikide eduanalüüsi, mille tipus poleks Põhjala riike.

Loomulikult on ka Põhjala riikidel heaolu kiire kasvatamise aegadest üleval tuntav laenukoormus. Julgeolek ja kaitsekulud on olnud pikka aega teisejärgulised. Rahudividendid olid veel hiljuti popid. Kuid siin on joon all. Rootsi otsus viia sellel aastal oma sõjavägi tagasi Gotlandi saarele tähendas vabatahtliku desarmeerimise lõppu. Ka Soomes ja teistes Põhjala riikides

on kaitsekulude vähendamine peatunud. Julgeolekuohtudele vaadatakse ühtemoodi.

Julgeolekudebatt nii Soomes kui ka Rootsis on elavam kui kunagi varem. Veel paar aastat tagasi tundus avalikus debatis mõeldamatu arutleda Soome või Rootsi seisukohtade üle seoses võimaliku liitumisega NATOga. Praegu on kõik teemad avatud ning Läänemeri on julgeoleku mõttes kujunemas üha rohkem NATO sisemereks.

Oleme ühtse Põhjala kujunemisele lähemal kui kunagi varem. Ajalooliselt on loodud selleks kõik eeldused. Me mõtleme ja tegutseme sarnaselt. Asume oma ühiskondade arendamisel samas õigus- ja väärtusruumis.

NATO laienemine kogu Põhjala territooriumile muudaks siinse regiooni julgeolekut viisil, mida pole suutnud teha ükski varasem kokkulepe. Venemaa väga närviline vastuseis Soome ja Rootsi lähenemisele NATO-le on ilmne tunnus sellest, et vaba ja demokraatliku maailma kaitseliidu levik kogu Põhjalale muudaks meie regiooni kättesaamatuks välisele poliitilisele mõjutusele ning ähvardamisele. See oleks võrreldav Berliini müüri langemisega.

Väliselt võiks ju öelda, et miks peaks edukas Põhjala üleüldse julgeoleku pärast muretsema. Oleme koos rahumeelne ning ühiskonna innovatiivsele arengule suunatud väikeriikide rühm, kes ei kujuta kellelegi mingit ohtu. Paraku peitub vastus vaid ühes sõnas – Venemaa. Naabrus, mille sügavama sisu Huntington nii ilmekalt välja tõi, on meie saatus. Seepärast on julgeolek pidevalt meie olulisim prioriteet.

NAABRIT PEAB TUNDMA. Ajalugu on korduvalt kinnitanud, et meie julgeoleku eksistentsiaalseks väljakutseks on Venemaa. Seepärast on eriti oluline tunda naaberriiki ja suuta korraldada oma poliitikat, sealhulgas julgeolekupoliitikat nii, et see võimaldab meil iseseisva ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise lääneriigina eksisteerida Venemaa lähinaabruses.

Tsivilisatsioonide piir.

Joonistas: Mart Raudsaar

Eesti on mõistetavalt huvitatud etteaimatavatest ja heanaaberlikest suhetest Venemaaga. Meie huvides ei ole kurnav pingeseisund ega pidev ohutunne. Samas on äärmiselt tähtis see, et iseseisva ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise lääneriigina saame Venemaa naabruses eksisteerida siis, kui me ise Lääne väärtusruumi kuulumist tõsiselt võtame.

Eesti on huvitatud etteaimatavatest ja heanaaberlikest suhetest Venemaaga.

Meie sisedebatis on alles hiljuti arvatud, et võibolla oleks Eesti enesesäilitamise eesmärgil parem elada Venemaa mõjuväljas. Jaan Kaplinski on siin ehk kõige nimekam eestkõneleja, kelle meelest pole vahet, kas asume Venemaa mõjuhaardes või mitte.

Kaplinski intellektuaalses mõtteharjutuses pole iseenesest midagi taunitavat. Seni kui see ei hakka tõsiselt mõjutama meie julgeoleku vaieldamatut aluspõhimõtet – mida rohkem on Eestil sõpru ja liitlasi, seda kindlam on ka meie tulevik. Vaba ja demokraatliku riigina on Eestil mõeldamatu loota julgeoleku tugevnemisele, juhul kui eeldada poliitilist sõltuvust autoritaarsest Venemaast. Ja siin ilmnebki Kaplinski mõttekäigu suurim loogikaviga.

President Lennart Meri rõhutas juba 1990ndatel väsimatult, et Eesti on riik, mitte oblast. Meri tunnetas instinktiivselt, sealhulgas oma rikkaliku isikliku kogemuse kaudu, et Eestil on vähe aega. 1993. aasta iseseisvuspäeva kõnes ütles Meri muuhulgas, et meie „*Olulisim õppetund on lihtne: aega on vähe, ja aeg ei oota väikerahvaid.*”.

Meri tajus õigesti Eestile avanenud ajaakent ning selle kasutamise olulisust. Erinevalt Kaplinskist uskus Meri kindlalt,

et vaid kõigekülgne lõimumine lääne maailma tüviorganisatsioonidega päästab Eestit sattumast halli alasse. Eestil vedas, sest juhtivate lääneriikide mittetunnustamispoliitika lõi fooni, mis võimaldas meil 1994. aastal vabaneda Vene võõrvägedest ning ühes sellega alustada reaalselt teekonda Euroopa Liidu ja NATO suunas.

Näiteks Moldoval, Gruusial, ka Ukrainal nii hästi ei läinud. Kõigi kolme teekonda Lääne õigus- ja väärtusruumi liikmeks on märgatavalt takistanud Vene impeeriumi jääne inerts. Kahjuks pole see väljendunud üksnes diplomaatilises tegevuses, vaid kõik kolm on rohkem või vähem saanud tunda Venemaa sõjalist sekkumist. 1992 Moldova, 2008 Gruusia, 2014 Ukraina on ühe pika ahela samad lülid.

Nõukogude Liit ei olnud midagi muud kui sajanditepikkuse Vene impeeriumi jätk. Seejuures siiani püsiva Stalini kultuse keskseks põhjuseks on see, et ta suutis impeeriumi esmalt taasühendada ning Teises maailmasõjas ka võitjaks tuua. Tänu sellele saavutas Vene impeerium 20. sajandi teisel poolel sellise globaalse mõjuvõimu, milleni polnud küündinud ükski varasem Venemaa liider.

Seepärast on ka mõistetav, miks Nõukogude Liidu lagunemine 1991. aastal tähendas paljudele venemaalastele pigem katastroofi. Mitte see ei teinud haiget, et kommunism jäi ehitamata, vaid see, et Vene impeerium kaotas suure osa oma territooriumist. Ja süüdlane oli muidugi Lääs eesotsas Ameerika Ühendriikidega.

VENEMAA TRADITSIOONID ASUVA AASIAS.

Venemaa DNA on olla impeerium. Vene filosoof Ivan Iljin ennustas peaaegu pool sajandit ette kommunistliku projekti krahhi ning rõhutas, et „pärast igat katset Venemaad jagada ja pärast igat lagunemist taastab ta ennast uuesti müstilise antiikse spirituaalse identiteedi jõul”.

Mingilgi viisil pole üllatav, et vahetult pärast Nõukogude Liidu lagunemist ja esmase šoki hajumist hakkas Moskva

järjekindlalt tegutsema kaotatud mõjuvõimu taastamise nimel. Oskuslikule silmale oli juba 1990ndate alguses selge, et Venemaa üritab nn lähivälismaa poliitika kaudu tõmmata selge piirjoone oma esmase mõjuala ja muu maailma vahele. Lähivälismaa oli sisuliselt võrdne kaotatud impeeriumi aladega.

Liberaalsete ja demokraatlike reformide läbikukkumise põhjused Venemaal ei peitunud mitte selles, et Lääs ei osanud või ei tahtnud president Jeltsinist ning tema esimest, reformimeelset Jegor Gaidari juhitud valitsust aidata. Ükskõik kui palju ka Lääs poleks pumbanud vahendeid ja nõuandeid Moskvasse, tulemus oleks ikkagi olnud sama. Venemaa oma sügavas traditsioonilises olemuses lihtsalt hülgas Lääne väärtused, sest need põrkusid vastuvõtmatu pinnasega. Tšehhi kirjaniku Milan Kundera 1984. aastal kirjutatud sõnad osutusid prohvetlikuks: totalitaarne Vene tsivilisatsioon on kaasaegse Lääne eitus.

Juba 1992. aastal tabas paljusid Lääne diplomaate šokeeriv hoiatus Moskvast. 14. detsembril 1992 leidis Stockholmis aset iga-aastane CSCE (*Commission on Security and Cooperation in Europe*, nüüdne OSCE) välisministrite kohtumine. Toona 41aastane välisminister Andrei Kozõrev oli loomult läbi ja lõhki läänemeelse Vene diplomaadi või poliitiku võrdkuju. Jeltsin oli ta Venemaa välisministriks nimetanud juba 1990. aasta oktoobris, kui Nõukogude Liit oli oma diplomaatilise hiigelmasinavärgiga veel alles.

Kozõrev oli Stockholmis üks esimesi kõnelejaid. Ta palus kohalviibijate tähelepanu, sest talle oli usaldatud Moskvast edasi öelda tähtis sõnum. „Mul on kohustus tutvustada muutusi Venemaa välispoliitika põhiiliinis,” alustas Kozõrev ja tõi välja kolm suuremat teemat.

Esiteks rõhutas Kozõrev, et Venemaa küll jätkab Euroopa-suunalist poliitikat, kuid tema traditsioonid asuvad Aasias ning see seab piirid lähenemiseks Lääne-Euroopale. Kozõrev hurjutas NATOt selle

eest, et allianss on tugevdamas sõjalist kohalolekut Balti riikides ja teistel endise Nõukogude Liidu aladel. Samuti hoiatas Kozõrev Läänt liigeses jõukasutamises Serbia vastu.

Teiseks andis Kozõrev kõigile teada, et endise Nõukogude Liidu territooriumil ei kehti CSCE kõik normid. „Tegelikult, see on endise impeeriumi ala, kus Venemaa peab kaitsma oma huvisid, kasutades selleks kõiki vahendeid, kaasa arvatud sõjalisi ja majanduslikke,” hirmutas Kozõrev oma otsekohesusega kuulajaid ning jätkas, et endise Nõukogude Liidu vabariigid peaksid moodustama viivitusteta föderatsiooni või konföderatsiooni.

Kolmandaks viibutas Kozõrev kõigi nende suunas näppu, kes kõhklevad Venemaa võimes iseenda ja oma sõprade huvide eest seista. „Me oleme muidugi valmis mängima konstruktiivset osa CSCE Nõukogu töös, kuid me oleme väga ettevaatlikud nende ideede suhtes, mis viivad meie siseasjadesse sekkumiseni,” lõpetas Kozõrev ning saal jäi haudvaikseks.

Alles pärast mõningast viivitust selgus, et Kozõrev ei mõelnud ühtegi oma sõna tõsiselt. See oli diplomaatiline elektrisõkk kohalolnutele, viide võimalikule arengule Venemaal, kui läänemeelsed jõud peaksid võimult langema. Paradoksaalselt just samal päeval, 14. detsembril 1992 kaotas peaministritooli Jegor Gaidar. Päev hiljem asus Venemaa valitsust juhtima Gazpromi karastusega Viktor Tšernomõrdin. Aasta hiljem peetud duumavalimistel võttis aga üllatusvõidu juba Vladimir Žirinovski juhitud marurahvuslik ning KGB poolt demokraatliku tiiva lõhkumiseks loodud liberaaldemokraatlik partei. See andis selge viite liberaalse projekti hääbumisest Venemaal.

MITTE RESTART, VAID U-PÖÖRE.

Kozõrevi sõnad osutusid rohkem kui prohvetlikuks. Ei möödunud palju aega, kui Venemaa hakkas samm-sammult liikuma sellise välispoliitilise suunamuutuse juurde, millest Kozõrev

Stockholmis oma kolleege hoiatas. Kozõrev pidas oma ametis vastu 1996. aastani, mil tema asemele määrati Nõukogude tippnomenklatuuri kuulunud ning 1990ndate algul välisluureteenistust juhtinud Jevgeni Primakov.

Just Primakov oli see mees, kes pani aluse Venemaa välispoliitilise liini muutusele umbes samas võtmes, millest Kozõrev oli hoiatanud ainult mõned aastad tagasi. Primakovi juhtmõtteks sai vastuseis Ameerika Ühendriikide hegemooniale ning Venemaa positsioonide tugevdamine kujunevas multipolaarses maailmas.

Sisemised majanduslikud raskused ja sõda Tšetšeenias ei võimaldanud Venemaal osutada suurt vastuseisu Lääne mõju laienemisele Euroopa idaserval, sealhulgas ka endise Vene impeeriumi aladel. Venemaa tegi korduvalt katseid NATO laienemist peatada, kuid edutult. 1997. aasta märtsis Helsingis toimunud USA-Venemaa tippkohtumisel tegi näiteks president Jeltsin ettepaneku, et NATO laienemise asemel Balti riikidesse võiks Venemaa ise tagada nende julgeoleku. President Clinton lükkas mõjuväljade jaotamise ettepaneku kiirelt tagasi ning juba paar kuud hiljem sõlmiti Venemaa ja NATO suhete aluslepe.

***Ihalus impeeriumi
taastamise järele
püsib elujõulisena,
kuni elab veel inimesi,
kes mäletavad
Nõukogude impeeriumi.***

Võib öelda, et just siis, 1997. aasta kevadsuvel tipnes Venemaa ja Lääne suhetes helgem aeg. Seda saatis lootus, et ohvriterohke Tšetšeenia sõja järel ning reformimeelsete poliitikute, nagu Boriss Nemtsovi toomine valitsusse viitas president Jeltsini soovile anda riigile uus tõuge demokraatlike ja turumajanduslike

arengute suunas. Ometi jäi lootusrikas aeg väga üürikeseks.

Kõik muutus 24. märtsil 1999. Eelmisel aastal peaministriks tõusnud Jevgeni Primakov oli parasjagu teel ametlikule visiidile Washingtoni, kui temani jõudis uudis NATO riikide õhulöökidest algusest Jugoslaavia sihtmärkide pihta. Primakov tegi otse Atlandi kohal otsuse visiiti ära jätta ja lennuk tagasi pöörata.

See sümbolne U-pööre tähistaski Vene-Lääne suhetes püsunud lootusrikka perioodi lõppu. Vaevalt mõni kuu hiljem sai kogu maailm teada Jeltsini järglase nime. KGB endine ohvitser Vladimir Putin võttis kasutusse nii oma koduorganisatsiooni meetodid kui ka Primakovi doktriini. Pärast sisemise kontrolli saavutamist suunas Putin Venemaa ekspansiooni ja agressiivse välispoliitika kursile. Algas põlvilt tõusmine. Kõige ilmekamalt kirjeldas Venemaa president oma kavatsusi Müncheni julgeoleku-konverentsil 2007. aasta veebruaris.

Praegu ei erine ei Venemaa hoiakud ega tegevus vähemalgi määral sellest, mille eest hoiatas Kozõrev 24 aastat tagasi. Venemaa eesmärk on raputada Berliini müüri kukkumise järel kujunenud Euroopa julgeolekuarhitektuur vundamendini lahti. Kremlile oleks meelepärane viia Euroopa Liit ja NATO lagunemiseni, hoida USA ookeani taga ning soometada kogu Euroopa.

Kui lugeda vene klassikalist kirjandust, leiab peaaegu kõigi autorite teostest arvamuse, et Lääs on moraalselt mandunud. Sellist mõtteviisi leiab Puškinist slavo-fiilideni. Herzen ja Dostojevski rõhutasid aga, et Venemaa peaks kujunema langenud Lääne päästja. Dostojevskile kuulub muu hulgas arvamus, et meie suure Venemaa pühaks missiooniks on rajada kristlik impeerium, mis hõlmaks kogu kontinendi.

Ihalus impeeriumi taastamise järele püsib elujõulisena vähemalt seni, kuni elab veel viimane, kes mäletab Nõukogude impeeriumit. Alles hiljuti hüüatas Vene

telekanali RTR tuntud propagandist Vladimir Solovjov, et Venemaa võiks taastada oma piirid aastast 1913. See kahjuks pole kaugeltki vaid ajakirjanduslik hetkeemotsioon, vaid leiab levitamist ikka ja jälle tulihingeliste impeeriumimeelsete seas. Neid pole vähe. Niisuguse eesmärgi nimel ütlesid toosti juba 1999. aasta augustis Putini lähikondlased, tähistamaks Putini võimuletõusu.

EESTIL POLE KUNAGI LIIGA PALJU

AEGA. Eestil tasub meeles pidada, et meie asuala pidasid venelased enda omaks ammu enne Peeter Suure vallutusi. Juba 1575. aastal Liivi sõja ajal toimunud vahevahetustel nõudsid Ivan Julma esindajad õigust Tallinnale, kuna nende meelest olevat selle 600 aastat varem rajanud just Vene valitseja eelkäijad.

Kiire vaheleppõikena on tähenduslik lisada, et 2016. aasta sügisel avati Venemaal Orjolis ajaloo esimene mälestusmärk Ivan Julmale. Kohalike elanike arvamus ratsamonumendi kohta uurinud väljaande Politico ajakirjanik püüdis muu hulgas kinni ka sellise mõttejupi: „*Ivan Julm oli seinaks Lääne totalitarismi teel. Kui ta poleks purustanud oma vaenlasi Liivi sõjas, oleks meid tabanud genotsiid ja Lääne väärtused*”.

Baltikumi kui Vene igipõliste alade müüdiga aeti veel mitusada aastat hiljem Nõukogude õpikute kaudu pea segamine miljonitel inimestel. Seepärast pole üllatav Orjoli elaniku arvamus ega ka mu enda kogemus 1995. aastast, kui ma Moskvas Postimehe ajakirjanikuna töötades olin tunnistajaks ühe Moskva ülikooli ajalooprofessori siirale mõtteavaldusele. Ta oli veendunud, et kas tema lapsed või lapselapsed hakkavad võitlema Balti riikide eest, sest sealsed sadamad ju kuuluvat Venemaale. Punkt.

Sellist mõttelaadi pole Venemaa liidritel rahva seas tänapäeval raske taas toota. Krimmi okupeerimine ja annekteerimine mõõdus iseenesestmõistetavalt suure eufooria ja toetuse tähe all.

Pole kahtlust, et oma eesmärkide nimel on Venemaa valmis tõstma panuseid

suhetes Läänega ohtliku piirini. Ei maksa unustada, et veel enne kallaletungi Ukrainale mõtisklesid Putini kõnekirjutajad rahvusvahelise olukorra üle viisil, kus leiti suurimaid sarnasusi 1930ndatest suure ilmasõja eel. Kremli tajuti juba aastaid tagasi, et rahvusvahelistes suhetes kujuneb vastasseis, mis võib viia piiratud ulatusega sõjalise konfliktini Venemaa ja Lääne vahel.

Meil tuleb olla valmis pikaajaliseks keeruliste suhete perioodiks Venemaa ja Lääne vahel.

See kõik viitab ei millelegi muule, kui sellele, et meil tuleb valmis olla pikaajaliseks keeruliste suhete perioodiks Venemaa ja Lääne vahel. Venemaa välisminister Sergei Lavrov ütles 2016. aasta esimesel suuremal pressikonverentsil jaanuari lõpul, et heade suhete aeg Läänega on läbi ning need ei pöördu enam kunagi tagasi tavapäraste juurde.

Ükskõik kuidas me ka praegust seisut kirjeldaksime, kas see on külma sõja jätk või selle uus hübriidne vorm, tõsisasi on see, et rahunemine toimub üksnes siis, kui pooled suudavad kokku leppida ühistes mängureeglites või veelgi parem, kui Venemaa naaseb rahvusvahelise õiguse ja ÜRO hartas määratletud põhimõtete ruumi.

Pole mõtet luua illusiooni, et nähtavas tulevikus toimuks Venemaal põhimõtteline suunamuutus. President Putin on rõhutanud, et geopoliitiliste pingete maandamise eelduseks ei saa olla Venemaa (loe: Vene tsivilisatsiooni) matused. Seepärast tuleb Eestil koos liitlastega keskenduda sellele, kuidas tagada *modus vivendi* oma tsivilisatsioonilisele eripärale rõhuva idanaabriga.

Selle strateegilise eesmärgi saavutamiseks on erakordselt oluline hoida Lääne ühtsust ning seista üksikisiku vabadusele rajanevate väärtuste eest. Viimast ei

***Eesti julgeolek
vaba maailma piiril
on kui pidev looming,
mis nõuab erksust,
meelekindlust
ja julget ettevõtmist.***

ohusta muuhulgas üksnes Venemaa, vaid ka näiteks radikaalse ja džihhadistliku islami ideoloogia jätkuv levik.

NATO tippkohtumine Varssavis 2016. aasta juulis oli täpselt see, mida allianss vajab. Tugev ühisliin oli nii ohtude

tajumisel kui ka heidutusmeetmete otsustamisel. Vaatamata Brexitile tugevneb Suurbritannia roll just Eesti julgeoleku pikaajalisel tagamisel nende lahinguvõimides pataljoni saabumisega siia 2017. aastal. See on muuhulgas veenvaks kinnituseks, et Eesti panus liitlaskohustuste täitmisel koos brittidega Afganistanis läinud kümnendil leiab nüüd peegelduse meie endi julgeoleku tugevdamisel.

Riskirohke julgeolekukeskkond nõuab Eesti erakondadelt eeleolevatel aastatel järjekindlat poliitilist pingutust diplomaatia, iseseisva kaitsevõime, siseturvalisuse ja ühiskonna vastupanuvõime tugevdamisel. Eriti oluline on kaitsekulutuste kõrval suunata täiendavaid ressursse ka diplomaatiasse ja siseturvalisuse valdkonda.

Eesti julgeolek vaba maailma piiril on kui pidev looming, mis nõuab erksust, meelekindlust ja julget ettevõtmist. Kõigilt ja kogu aeg. Eestil pole kunagi liiga palju aega.